

Dolgotrajno oskrbo potrebujejo mladi in stari

Kako naprej? Na novo vlado bodo naslovili zahteve, ki jih je treba uresničiti takoj

LJUBLJANA – Kaj bo s pripravljanim predlogom zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bi te dni moral v javno razpravo, obravnava pa zdaj ni predvidena, ker vlada, vključno z ministrstvom za zdravje, opravlja samo tekoče posle? Civilne in politične iniciative morajo združiti moči in pritisniti na prihodnjo vlado, da takoj, ko bo oblikovana, začne postopke za sprejetje zakona, ki je v pripravi že več kot 15 let.

ANDREJA ŽIBRET IFKO

Tako so ugotavljali razpravljalci na posvetu o tej temi, ki ga je pripravil Forum starejših SD osrednje Slovenije. »Če bo v kratkem nastopila nova vlada, upam, da bo imela načrt, kaj bo naredila do naslednjih volitev,« poudarja predsednica združenja za dostojno starost Srebrna nit Biserka Marolt Meden. »Predvsem pa, da bo zakon o dolgotrajni oskrbi ena od nje-

nih prednostnih nalog in se ga bodo takoj resno in strokovno lotili. Pa tudi, da bodo zagotovili finance, za katere menim, da jih imamo ob tako visokih proračunskih dovoljih. Vse rešitve so na dlani, naj se usedejo in jih uskladijo. Več kot 600.000 starejših nas je, ki bomo šli na volitve in ne bomo več nasledili praznim obljubam.«

Dovolj je skrivanja po predalih

Kot je še dejala, je natančno proučila vse veljavne dokumente, resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva ter strategijo dolgožive družbe: »Vseposod je rdeča nit deregulacija, odstop države od socialne politike, privatizacija socialne, kar pomeni prepuščanje socialne trgu, in to ob mizernih pokojninah, pri čemer velik delež upoko- jencev živi pod pragom revščine. Trg tem ljudem ne more urejati pomoči, ki jo potrebuje-

BISERKA MAROLT MEDEN
SREBRNA NIT

Velika škoda bi bila, če bi se strokovna usklajevanja v zvezi z zakonom o dolgotrajni oskrbi prekinita. Nobenega razloga ni, da že pred dvema letoma danih pripomb v javni razpravi in rezultata teh pripomb ne bi dali v javno razpravo. Najprej pa v strokovno usklajevanje, pri katerem morata sodelovati obe strani, sociala in zdravstvo, ker govorimo o integriranih socialno-zdravstvenih storitvah. Ko se bosta stroki z obeh področij uskladili, je naloga vlade, da doreče finančne rešitve. Strokovna usklajevanja se lahko izvajajo tudi v času, ko vlada v odstopu opravlja samo nujne naloge. Naj ne sedijo križemrok, ampak naj pripravijo dober osnutek zakona.

Kolikor smo lahko videli predlog zakona o dolgotrajni oskrbi, ki ga je pripravljalo zdajšnje ministrstvo za zdravje, ni bistveno drugačen od predloga, ki ga je pripravila prejšnja ministrica Milojka Kolar Celarc. Ni treba začeti s popolne ničle. Ko bo nova vlada imenovana, lahko ta predlog pregleda, ga pošlje v javno razpravo in korrigira samo na tistih točkah, o katerih misli, da so sporne. Zakon je dokaj obsežen, zajema pravice in ureditev sistema, in ni treba, da bi pripravili leto dni in se začeli pogovarjati znova od začetka. Še zlasti zato, ker je predvideno, da se nova finančna sredstva zagotovijo s časovnim zamikom.

Ministrstvo obljublja ostrejši nadzor

Ob rednem marčevskem usklajevanju cen, ki po omenjenem pravilniku poteka glede na letno rast elementov cen, pristojni minister pa jih objavi najpozneje 15. februarja, ministrstvo predvideva, da se bodo cene institucio-

Kmalu novo vodstvo ISSZ

Skupnost socialnih zavodov Slovenije je približno polmilijskim proračunom, ki povezuje 82 domov za starejše in posebnih socialnih zavodov in je vmesni člen med interesi izvajalcev in delodajalcev, bo dobila novo vodstvo. Po odhodu dosedanjega sekretarja Jake Bizjaka še teče postopek za imenovanje novega.

Civilne in politične iniciative nameravajo združiti moči in pritisniti na prihodnjo vlado, da takoj, ko bo oblikovana, začne postopke za sprejetje zakona o dolgotrajni oskrbi, ki je v pripravi že več kot 15 let. FOTO TOMI LOMBAR

- Zakon o dolgotrajni oskrbi bi moral te dni, pred razpadom vlade, v javno razpravo.
- Urejanje tega področja mora biti prednostna naloga nove vlade.
- Ministrstvu za delo in zdravje bi morali pri tem usklajeno sodelovati.

jo.« Poudarja, da je zakon treba sprejeti čim prej, zaradi mlajših in starejših, ter sočasno zagotoviti tudi njegovo financiranje. To pomeni stebel socialnega zavarovanja na solidarnostni osnovi, ki pomeni velik prispevek k medgeneracijskemu sodelovanju.

Pilotni projekti, ki so prikazali, kako bi lahko deloval novi sistem integriranih socialno-zdravstvenih storitev na terenu, je pokazal celo vrsto prednosti, pravi dr. Andreja Črnak Meglič, sociologinja, nekdanja poslanka SD in državna sekretarka: »Ljudje so navdušeni in si želijo, da se to nadaljuje. Kar ni najboljša, pa bi veljalo popraviti. Izhodišča imamo in apeliram, da se prenehamo šaliti s starejšimi, ki potrebujejo pomoč in morajo skupaj s svojci vsak dan segati globlje v lastni žep, ob dohodkih, kot jih imajo. Naj se v javni razpravi potrdi najbolj optimalen sistem, dovolj je skrivanja po predalih.«

Pomembna vloga lokalnih skupnosti

Zakon o dolgotrajni oskrbi mora biti prednostna naloga v državi, ob nastanku nove vlade bomo zahtevali, da se to celostno uredi, je poudarila predsednica

bi lahko starejši čim dlje živeli doma: »Distribucija denarja, ki se zbira v državnem proračunu, pa bi se lahko za to področje prek glavarine stekala najprej v lokalno okolje.«

Zmedene pristojni v sedanjem predlogu zakona

Liljana Batič, direktorica Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana, je poudarila, da lokalno okolje za svoje uporabnike skrbi v okviru zakonskih možnosti, ki jih narekuje država. Zato je za spremnjanje razmer na terenu dobro vedeti, kdo je za kaj pristojen, kar je v sedanjem predlogu zakona o dolgotrajni oskrbi precej zmedeno. Da lahko starši, ki imajo vse več težav in specifičnih potreb, živijo na domu, je potreben integrirani pristop pri socialno-zdravstvenih storitvah. Prav tako je opozorila na pasti, ki jih prinaša pomanjkanje kadra v zdravstvu in socialni oskrbi, tudi zaradi prenizkih plač, pri čemer se lahko zgodi, da zakona o dolgotrajni oskrbi ne bo mogoč nihče izvajati, vstopil pa bo zasebni sektor, pri čemer je tu že zdaj veliko dela na črno. Predvsem pa je problematika zelo široka, saj bi starejši morali imeti možnost izbire med institucionalno oskrbo, pomočjo na domu, stanovanjskimi skupinami, dnevnimi centri, delnimi nastavitvami, tu so tudi potrebe ljudi z demenco in ne-govalne bolnišnice.

Težave z medicinskimi pripomočki

Pomočnica direktorice ljubljanske Doma upokojevcev Cen-

»V vseh sprejetih dokumentih je rdeča nit deregulacija, odstop države od socialne politike, privatizacija socialne, kar pomeni prepuščanje socialne trgu, in to ob mizernih pokojninah.«

BISERKA MAROLT MEDEN

ter Zlata Marin je med drugim opozorila na težave z medicinskimi pripomočki, pri čemer je ZZSZ zmanipuliral pravila, da mora starejši, ki pride v dom, vrniti pripomoček, čeprav vsi plačujemo zavarovanje za medicinske pripomočke. Težave so tudi pri odločanju komisije za dodelitev dodatka za pomoč in potrežbo. Dogaja se namreč, da eden od dveh stanovalcev, ki potrebujeta primerljive storitve, ta dodatek dobi, drugi pa ne.

Razpravljalci so ugotavljali, da se je treba čim več pogovarjati, glasno opozarjati na konkretne probleme in jih reševati. Podprli so predlog Srebrne niti, da bodo na novo vlado skupaj naslovili zahteve, ki jih je treba uresničiti takoj. Treba bi bilo oblikovati združeno platformo vseh, ki želijo prispevati k urejanju področja skrbi za starejše. Napovedali so še več posvetov, na katerih se bodo konkretno pogovarjali o posameznih rešitvah.

Zpiz Uskladitev pokojnin

V februarju se bodo pokojnine uskladile v višini 3 odstotkov, kar se bo potrdilo pri izplačilu pokojnin za februar, s proračunom za januar, so sporočili iz zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanja (Zpiz). Svet zavoda bo sicer 18. februarja odločil o uskladitvi pokojnin, potem ko bo predvidoma dan prej statistični urad objavil podatke o povprečni mesečni bruto plači, izplačani v letu 2019. Redne uskladitve pokojnine se izvedejo enkrat na leto na podlagi mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji, kakor to določa zakon. Na uskladitev pokojnine ima večji vpliv rast povprečne plače, 60-odstotni, 40-odstotnega pa inflacija, oboje merjeno za obdobje januar–december preteklega leta. Pri tem, kot poudarjajo, uskladitev ne more biti nižja od ugotovljene polovične rasti cen življenjskih potrebščin. Zpiz pa je zadnji petek na račune upravičencev, ki so doslej prejemale 20-odstotno starostno pokojnino, potem ko so še zaposleni, nakazal akontacijo 40 odstotkov starostne pokojnine za januar. **S. Č.**

Vlada Denar za medgeneracijski objekt v Loškem Potoku

Vlada je na seji odbora za državno ureditev in javne zadeve prejšnji teden odprla novo proračunsko postavko in na njej zagotovila pol milijona evrov za medgeneracijski objekt v Loškem Potoku. Sredstva bodo zagotovili znotraj finančnega načrta ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, potem ko je bil ob sprejemanju letošnjega proračuna v parlamentu sprejet tudi amandma, s katerim je ministrstvo v okviru programa 2004 – programi socialnega varstva in izenačevanje možnosti za invalide, in podprograma 200401 – programi socialnega varstva, povečalo pravice porabe na navedenem programu in podprogramu v višini 500.000 evrov, in to z obrazložitvijo, da se sredstva namenijo za projekt medgeneracijskega bivalnega objekta v občini Loški Potok, so zapisali v sporočilu za javnost. **S. Č.**

Slovenski etnografski muzej O Avstraliji

Jutri bo v Slovenskem etnografskem muzeju Nives Zalokar predavala o sodobni Avstraliji, o takšni, »kot jo je doživela v zadnjih desetih letih, ko je tam živela. Spoznava avstralske staroselce in njihovo kulturo v podeželski 'rural' Avstraliji ali 'outback', kot te kraje tudi radi imenujejo, « so zapisali v napovedniku. Predavateljica Nives Zalokar je živela in študirala v kraju Wagga Wagga v Novem Južnem Walesu in tam z ljudstvom Wiradjuri navezala stike, potem ko se je učila jezika in prek učenja tradicionalnega pletenja košar tudi spoznavala dediščino tega ljudstva. Osrednja beseda v njihovih besednjaku in kulturi je yindyamarra, ki pomeni spoštovanje, je poudarila Zalokarjeva. Predavanje, ki ga bo z uvodno besedo odprl Ralf Ceplak Mencin, kustos za muzejske zbirke iz Azije, Oceanije in Avstralije, bo jutri od 18. do 19.30, vstop je prost. **S. Č.**

Oskrbnino jih je podražila polovica

Domovi za starejše Povprečna cena prve kategorije oskrbe se je zvišala za 15 do 20 centov na dan – Marca dvo odstotni dvig cen

LJUBLJANA – Ob izredni januarski uskladitvi cen je oskrbnino podražilo 50 domov za starejše, to je polovica. Ceno prve kategorije oskrbe so v povprečju zvišali za 0,9 odstotka; največ za 1,6 in najmanj za pol odstotka. Povprečna cena te kategorije se je tako zvišala za 15 do 20 centov na dan.

ANDREJA ŽIBRET IFKO

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zatrjujejo, da je januarski izredna uskladitev cen – to dopušča pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen storitev institucionalnega varstva starejših, če se stroški dela spremenijo za več kot poldrugi odstotek po zadnji uskladitvi – skladna z njihovimi omejitvami in priporočili. Domovom za starejše so namreč pripravili, naj cene januarja povejšajo samo v primeru, da prihodki storitev institucionalnega varstva zaradi dviga stroškov dela ne omogočajo pokritja odhodkov. Z napovedanim dvigom minimalne plače je ministrstvo

vsem izvajalcem tudi priporočilo, naj dvig cen zaradi zvišanja cene stroškov dela, ki izhaja iz dviga minimalne plače, ne preseže 1,5 odstotka povišanja glede na veljavne cene.

Ob rednem marčevskem usklajevanju cen, ki po omenjenem pravilniku poteka glede na letno rast elementov cen, pristojni minister pa jih objavi najpozneje 15. februarja, ministrstvo predvideva, da se bodo cene institucio-

• Cena prve kategorije oskrbe je v polovici domov v povprečju višja za 0,9 odstotka.

• Na ministrstvu pravijo, da je zvišanje skladno z njihovimi omejitvami in priporočili.

• Domovi, ki so ceno usklajevali že januarja, jo bodo lahko marca povišali za približno odstotek.

nalnega varstva starejših v povprečju povišale za dva odstotka glede na lani veljavne. Kot je znano, je lani povprečna dnevna oskrbnina v prvi kategoriji stala 20,90 evra, v četrti pa 33,74.

Na ministrstvu pravijo, da bodo domovi, ki so ceno usklajevali že januarja, lahko marca to povišali za približno odstotek, drugi pa za dva odstotka. Kot so še povedali, so pri zadnji izredni uskladitvi cen zagotovili dodaten nadzor nad pravilnostjo predlaganega dviga. Če bo ministrstvo v okviru izrednega nadzora ugotovilo nepravilnosti pri posameznem izvajalcu, soglasja k marčevskemu dvigu cene oskrbnine ne bo dalo, so še odgovorili.

V javnosti velja splošno mnenje, da si delavci v domovih več

kot zaslužijo višje plačilo, ni pa pravično, da so stroški višjih plač oskrbnega osebja prevrženi na pleča stanovalcev, njihovih svojev in občin. Na naše vprašanje, ali so na tem področju pripravili kakšne ukrepe, na ministrstvu niso odgovorili. Na očitke, da je deset milijonov evrov, v proračunih za letos in prihodnje leto zagotovljenih za investicije v javne domove, veliko premalo, pa odgovarjajo, da je to bistveno več kot v prejšnjih letih – 340.000 evrov v letu 2016 in nič v letu 2017.

Dodatna mesta

Med ukrepi, ki jih je v odzivnem poročilu na zahteve računskega sodišča pripravilo ministrstvo, je tudi 574 dodatnih mest v do-

movih za starejše, ki naj bi jih letos in prihodnje leto zagotovili na podlagi preteklega razpisa. Še 500 dodatnih mest je bilo predvidenih z aktivacijo tako imenovanih mrtvih koncesij, ki so bile v preteklih desetih letih že podeljene, vendar nikoli realizirane. Ker pa vlada in ministrstva trenutno opravljajo tekoče posle, morajo proučiti, ali bodo

ti postopki tekli naprej. Nadaljevali se bodo postopki za širitev javne mreže, v kateri naj bi prihodnje leto v domovih zagotovili dodatnih 700 mest; ta je pred kratkim odobrilo ministrstvo za zdravje. S potencialnimi investitorji in lokalnimi skupnostmi, kjer se kaže interes po javno-zasebnem partnerstvu, se že pogovarjajo.

Cene institucionalnega varstva starejših naj bi se marca v povprečju povišale za dva odstotka glede na lani veljavne. FOTO OSTE BAKAL